DE

LEGENDORUM

LIBRORUM MEDICORUM RATIONE INSTITUENDA DISSERTATIO EPISTOLARIS

AUCTORE

CAROLO GIANELLA

PHILOS. & MED.

LIGNIACENSI.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

VENETIIS, MDCCXLVI.

Apud Dominicum Occhi, ſub ſigno Unionis.

SUPERIORUM PERMISSU.

Biblioteca Nazionale Napoli

Digitized by Google

Illuſtriſſimo atque Excellentiſſimo

DANIELI BRAGADENO

Equiti, atque Ædis divi Marci Procuratori Ampliſſimo, Studiorumque in Publico Patavino Lycæo Inſtauratori Sapientiſſimo.

CAROLUS GIANELLA

Salutem plurimam dicit.

NOndum aggreſſus meam hanc qualis tandem cumque ſit, de legendorum Librorum Medicorum ratione inſtituenda, Diſſertationem, conſtitueram illam immortali Nomini tuo inſcribere, Eques, ac

Digitized by Google

Procurator humaniſſime, ut cultus, obſervantiæque erga te meæ ſincerum aliquod documentum extaret. Cum enim tibi tantum debeam, quantum Patriæ, ac Parentibus ipſis me debere ſentio, profecto ingratiſſmus videar, tuorumque in me beneficiorum plane immemor, ſi, quantum in me eſt, aliqua grati animi ſigna, & argumenta non patefaciam. Equidem excellentem Dignitatem, eximiamque Amplitudinem tuam ſerio perpendens, enixe cupiebam luculentius aliquod Munus tibi offerre; ſed cum illud tum publica, tum privata negotia tardius reddant quam par eſt; meumque erga te ardens ſtudium diutius concluſum animo coerceri nequeat, ſtatui interim opuſculum hoc publici juris facere, quod, licet tenuiſſimum ſit, quia tamen Auſpiciis tuis in Lucem prodit, ſatis grande ſibi præſidium, & ornamentum comparat. Quid enim Nomine tuo clarius, quid te ipſo illuſtrius, cujus præclaræ dotes, non Civium modo, verum etiam exterarum gentium oculos ad ſe traduxere, in admirationemque rapuere? Quantus ſis, quantaque in agendis rebus dextritaxe inſtructus, ſatis jam comprobarunt duę illæ tuæ honorifice peractæ Hiſpaniarum, ac Germaniæ Legationes, in quibus Regibus, & Imperatoribus apprime charus temet abſo-

lutiſ-

lutiſſimum virtutum omnium exemplar præbuiſti, planeque dignum, cui publica quælibet officia committerentur. Quanta vero ſint tua in Rempublicam merita, illud indicat manifeſtiſſime, quod ſumma, ac pene incredibili celeritate ex Equeſtri ordine ad præclariſſimum Procuratoriæ Dignitatis Faſtigium evectus es, mox Sapientium Numero aſcitus onorificentiſſimo Litteratorum Triumvirorum munere inſignitus appares, in qua quidem tibi merito demandata Provincia nihil antiquius habuiſti, quam in ſtudioſos, ac bene de litteris meritos Viros large beneficia conferre, præclararum artium ſtudia magis, ac magis promovere, ac novas Scientiarum Cathedras erigere. Quid? Præſtantiſſima conſecutus ſemper dignus habitus es, qui illa conſequereris: Collatis tibi ab Ampliſſimo Senatu honoribus honorem ſemper adiecisti, nec umquam tibi animus defuit ad ea omnia feliciter perficienda, quæ vigilantiæ prudentiæque tuæ commiſſa ſunt. Tuæ enim, ac pene dixerim propriæ virtutes ſunt conſtanter, feliciterque adminiſtrare ſuſcepta Negotia, dubios, & incertos caſus proſpicere, repentinos, ac difficillimos expedire, bene ſapienterque providere ea omnia, quæ ad Reipublicæ felicitatem incolumitatemque tuendam pertinent. Quid

de eximia humanitate tua, de admirabili prudentia, de inſigni liberalitate, de ſumma animi integritate, de incredibili morum ſuavitate dicam? ſacræ, ac prophanæ Hiſtoriæ ſcientiam, quæ in te eſt maxima, antiquarum rerum notitiam, qua polles plurimum, Moralis Philoſophiæ cognitionem, qua cedis nemini, eximia hæc ornamenta tua quibus Laudibus efferam? Quoniam vero illud etiam tibi accedit ornamenti, quod de Re Medica bene admodum ſentis, qua voluptate perfundar, vix queo dicere. Hoc nempe hoc magnam me in ſpem erigit, ut hoc exiguum munus tot tantiſque titulis tibi debitum minime repudies; ſed illa vultus hilaritate, incredibili illa humanitate, qua me ipſum excipere, fovere, ac tueri ſoles, libenter excipias, & ęqui bonique facias. Vale.

DIS-

DISSERTATIO EPISTOLARIS

De Recta legendorum Librorum Medicorum Ratione inſtituenda ad Celeberrimum JOANNEM BAPTISTAM MORGAGNI Publicum in Lycæo Patavino Anatomiæ Primarium Profeſſorem meritiſſimum.

CUm ex tua, Vir ſapientiſſime, plena ingenio, & facundia Inſtitutionum Medicarum Idea ſatis cognoverim, in recta Medicorum Librorum Ratione inſtituenda adhuc aliquid deſiderari, nonnulla ſuper eandem rem excogitare cæpi, deinde quædam delineamenta ducere, quæ tuo, non aliorum judicio ſubjicere audeo, ut eo redeant unde profecta ſunt. Cum enim majores noſtri, qui hanc viam præmoſtrarunt, inter quos præcipue præſtitere Petrus Caſtellanus, Mercurialis, Petrus a Caſtro, Bartholinus, Heurnius, Lanciſius, & Boerhaave, partim fortaſſe nimis anguſtis terminis Spartam hanc circumſcripſerint, partim fortaſſe nimis multa poſtulent, quæ a nemine præſtari poſſunt, tu unus potes rectiſſime judicare, qui fortaſſe multa in idem argumentum excogitaſti, ſed poſtea ad graviora evectus, & publicis, & privatis Lectionibus quotidie nova in anatomicis docens mentem a prima illa Inſtitutione ad meliora converſus avocaſti. Quod ſi tibi non admodum diſpliceant Cogitationes, & Labores mei, quantum ſibi in re tanti momenti vendicabunt auctoritatis, nemo non videt. Quid enim clarius tuo Nomine apud ſummos, præſtanteſque vi-

ros! de te magnifice loquuntur Laurentius Heiſterus, Verheyenus, Ruyſchius, Boerhaave; Te eximiis efferunt laudibus Lanciſius, Valliſnerius, Polenus, Facciolatus, & alii quam plurimi, quos nimis longum eſſet percenſere velle numerando, quibus tua ſcripta tanto in honore ſunt, ut ab ipſis cum ſapientiſſimorum virorum editis Libris vel comparentur, vel etiam præferantur. Tu igitur eruditiſſime Vir, ea, quæ in legendorum Librorum Medicorum ratione inſtituenda pro Praxi Medica exercenda excogitavi, mecum benigne perpendas, ac ſi quid boni in ea nactus ſis illud approbes, ſin minus, libere repudies.

Sed antequam propius ad rem noſtram accedamus non nulla de temporis Librorum legendorum diviſione præmittere operæ pretium duco. Nam cum inſtitutio hæc noſtra ſpectet horſum, ut optimus, quantum fieri per nos licet, atque eruditus inſtituatur Medicus; inquit enim Pallingenius.

Vel perfecte artem diſcant vel non medeantur
Nam ſi aliæ peccant artes tolerabile certe eſt
Hæc vero, niſi ſit perfecta, eſt plena pericli!

tempus, quod magis aptum ſit, quodque ægrorum ſaluti qui ejus curæ commiſſi ſunt minime obeſſe poſſit, eſt ſeligendum.

Quod antequam faciam ſciendum primum tibi eſt, non ad eos ſtudioſos Adoloſcentes ſcriptam hanc eſſe Diſputationem, qui Philoſophiæ, & Medicinæ ignari eruditi Profeſſoris diſciplina adhuc egent, ſed ad eos, qui valedixerint Scholis, jam philoſophicis, & mathematicis Principiis, Statica, Geoſtatica, Hy-

dro.

droſtatica, Botanica, & Anatomica optime inſtituti Praxi Medicæ ſe dedidere.

Ut igitur ad rem veniamus operam duabus rebus dandam eſſe judico ei, qui in optimum Medicum velit evadere, aſſiduo nempe, & nunquam intermiſſo legendorum optimorum Autorum Studio, & ægrotantium morborum obſervationibus, maxima ſemper adhibita in percontando, in cogitando, & examinando diligentia. Nota

Ut hoc duplici fungamur munere legendorum Librorum tempus in duas veluti partes eſt nobis tribuendum, quæ ſint ab illis horis ſecretæ, quæ in viſendis ægris ſunt nobis conſumendæ; in matutinum nempe, & ſerotinum. Prima in gravioribus Medicinæ ſtudiis eſt toto tranſigenda; ſecunda in iis etiam collocanda, quæ veluti quodam ſocietatis vinculo cum Medicinæ ſtudio copulantur.

Summo igitur ſurgendum nobis eſt mane, & quidem id temporis in graviori, & magis neceſſario ſtudio collocandum; Ablatis enim tunc ventriculi cruditatibus nervei ſucci & defecatiores, & ſubtiliores, & aptiores ad propria munera obeunda reperiuntur. Quamobrem ſapiens Ariſtoteles in Economicis ſcripſit. *Surgere circa auroram conferre ad ſtudium Philoſophiæ, ad rem domeſticam bene gubernandam, nec non ad ſanitatem tuendam*. Quam vero ardens præter hujus temporis delectum requiratur deſiderium, & quam vehemens erga illam diſciplinam, in quam incumbunt ſtudioſi homines, Amor, ſine quo, cum in vita nihil eſt quidquam egregium, tum certe hoc quod expetitur, nemo unquam aſſequetur, Vir Sapien, Summo ſtudend.

pientiſſime , quam optime intelligis . Etenim cum ſit animus in iis, quæ a nobis amantur aſſidue detentus, medicam diſciplinam amando, in ipſa aſſidua etiam , & vehementi animi contentione ſemper erimus magna cum voluptate occupati. Ex quo fit ut labor & contentio, jucunditate illa, quam in admirandis ſepultis ingeniis percipimus, abunde ſuperetur. Sed quo ordine legendi ſunt Libri mecum pauliſper perpende.

Cum ille divinus ſenex Hippocrates primus omnium Philoſophiam a Medicina disjunxerit, ad ipſum veluti ad clariſſimum Fontem, ex quo puriſſimi doctrinæ Rivi emanant in primis eſt confugiendum; *inertis enim ingenii eſt*, monente ſeneca *Fontes relinquere, & Rivulos quærere*. Ergo Hippocratis Libros legerem, & illo quidem ordine, quo diſpoſiti ſunt, licet illorum multi non Hippocratis, ſed Polybi reperiantur, deinde perlegerem, & majore quidem ſtudio, & diligentia adhuc perpenderem. Cumque in illis Libris, ut inquit Galenus, nulla ſit ſyllaba, quæ aliquid non ſignificet Auctoris ſententiam examinarem, ejuſque divina oracula ſerio meditarer. Et cum in iſtius Libris quædam ſententiæ reperiantur, quæ memoriæ cōmittere multum foret utile, has diligenter excriberem, & quotidianis obſervationibus earum experimentum facerem. Ex hiſce enim intelliget Medicus Artem hanc noſtram difficilem eſſe in diſcendo, perplexam, & confuſam in ſentiendo, infidam, & incertam in remediis adhibendis. Nulla propterea Medico in conferendis medicamentis ſit temeritas, nul-

la

la illi in obſervandis effectibus feſtinatio, nulla in malis eventibus occultatio, nulla in extollendis proſperis jactantia. Sed cum Hippocratis non legendi, et perlegendi ſolummodo ſint Libri, ſed ſemper præ manibus etiam habendi, ut ita ingenium noſtrum veluti nova incude ad illius recudatur ingenium, quid alii probati, & quidem gravioris doctrinæ Auctores in venerandi Senis ſententiam ſenſerint etiam quam diligentiſſime perquirerem. Inter antiquos Auctores, qui Hippocraticam doctrinam aut approbarunt, aut damnarunt, fuerunt Diocles, Archigenes, Aſclepiades, Appollonius, Ruffus, Polybus, Moſchio, Cleopatra, Muſa, Thucidides, Sabinus, Dioſcorides, Anazarbęus, Pelops, Herodotus, Democrates, Herophylus, Antyllus, Celſus, Crito, Philotinus, Praxagoras, Soranus, & alii nonnulli, quorum honorificam facit mentionem Galenus. Sed cum eorum (exceptis tamen nonnullis, Polybo nempe, Dioſcoride, Anazarbęo, Antillo, Ruffo, Celſo, & nonnullis aliis) ſcripta repoſita in templo Principis Civitatis, incendio, magno artis detrimento, conflagrarint, jam exuſtis ingentibus Bibliothecis, ex toto Pacis Delúbro, ſexcentorum fere annorum ſpatio, ſeligendus eſt Celſus, cujus opera elegantiſſima, & ad Hippocratis, & Aſclepiadis mentem affabre elaborata, ſunt nobis diligentiſſime pervolvenda. Ex viginti vero quinque hujus clariſſimi Auctoris Editionibus, illam ſeligendam eſſe putarem, quæ ex typis cominianis Patavii proſtat. In illa enim leguntur tres tuæ Eruditiſſimæ Epiſtolæ ad Joannem Baptiſtam Uulpium Celſus

Scriptæ, in quarum prima Textui Celſiano præmiſſa plurima Celſi corrupta loca reſtituis, obſcura alia, ac difficilia a nemine hactenus enodata illuſtras, & varia ejus hucuſque non collecta fragmenta adducis. In ſecunda vero, quæ eſt ad calcem textus repoſita duorum integrorum Capitum in Celſi Libro quarto defectum, materiamque in iis tractatam detegis; ac tandem in tertia quindecim obſervationes Jacobi Facciolati doctiſſimi viri in totidem Celſi voces enumeras.

Ab his puriſſimis Doctrinæ Fontibus ad alterum Fontem, & quidem clariſſimum tranſirem, Galenum, nempe, ex quo Hippocratica ſolida doctrina ſublimi quodam ſtylo, & claritate emanat, cum in omnibus ejus partibus admirandi Senis ſint diſperſa oracula. Quem Auctorem ſi legiſſet Baglivius non in illum incidiſſet errorem, ut Galenum damnaret quia aquæ potum adeo improbabat in febribus, ut potius ſineret ægrotantem vita periclitari, quam minimam atquæ guttam eiſdem tribui, ut patet expreſſe ex capit xii. de morborum hypotheſi recte conſtruenda; cum id falſum omnino ſit; Aquæ enim potus a Galeno in febribus laudatur; & Libro nono capite quinto method. medendi hæc habet: *maxime vero continentium febrium remedia ſunt, detractio ſanguinis, & potio frigida*. Sed cum Galeni Scripta nimis ampla ſint, multumque temporis in iis legendis requiratur, iis, quæ non magni momenti ſunt, relictis, magis neceſſaria atque utilia eligerem, & legenda indicarem. Et primum quidem admirabiles, ac

pene

pene divinos de uſu partium Libros eligerem, tum Libros de Alimentorum facultatibus, de Succorum bonitate, & vitio, de exercitioparvæ pilæ, de ſanitate tuenda, de differentiis morborum, de Symptomatum cauſſis, & differentiis, de Febrium differentiis, de Plenitudine, de Tumoribus, de locis affectis, de pulſibus, de urinis, de ſimplicium medicamentorum facultatibus, de Theriaca ad Piſonem, de uſu Theriacæ, de venæ ſectione, de curandi ratione per ſanguinis miſſionem, de medendi Methodo, de Arte curativa, de Remediis paratu facilibus.

Hiſce vero in hunc modum conſtitutis legerem in Hippocraticam Doctrinam Galenicos Commentarios, atque ex omnibus illis eligerem, qui in epidemicos Libros conſcripti ſunt. Sed cum Studium Hippocraticum ceteris omnibus ſtudiis utilitate præferam, cum in ipſo diviniora, & obſtruſiora Medicinæ arcana detegantur, non quid Galenus ſolum, ſed quid etiam alii Auctores celeberrimi in Hippocratis Doctrinam ſenſerint ſtudioſe, & accurate expenderem.

Primum tamen evolverem Librum de Prænotionibus, tum in altero inſudarem de Prædictionibus, deinde in altero mirifico in Coacas Prænotiones, poſtea in illo de judicationibus, & in altero de diebus judicatoriis, ac tandem in illis de morbis populariter graſſantibus. Ad hæc legerem Galenum, Valleſium, Jacotium, Hollerium, Martinum, Fuſchjum, Duretum, & Eruditiſſimum Mercurialem, qui ſecundum, & ſextum morborum popularium

rium Librum , & quadraginta Epidemicas hiſtorias in Piſanis, & Patavinis Prælectionibus ita clare, & docte expoſuit; ut ab ejus lectione te multo eruditiorem ſentias diſceſſiſſe. Quam vero doctus, quam eruditus, quam prudens, & expertus in Epidemicorum Lectione, evadat Medicus, nemo profecto ſciet, niſi qui improbo labore, & aſſidua contentione ſeſe totum huic quam utiliſſimo dederit ſtudio. Hiſce prælibatis alios adirem præclariſſimos Auctores, qui morborum Hiſtorias Hippocratem imitati deſcripſere. Et inter illos ſunt Ballonius, Petronius, Cagnatus, Sydhenamius, Ramazzinus, Lanciſius, qui accuratiſſimis obſervationibus temporum ſuorum Epidemicas Conſtitutiones explicarunt.

Sed cum Medicina portendendo futura ſummam ſibi pariat gloriam, Aphoriſticum inſtituerem ſtudium, diligenterque Aphoriſmorum ſententias excriberem. Neque negligerem eodem tempore eorumdem Aphoriſmorum Interpretes, & præcipue Galenum, Cardanum, & Joannem Eurnium, qui brevioribus practicis Obſervationibus Aphoriſticam Diſciplinam egregie illuſtravit. Hunc etiam poſtremum Auctorem legerem in Prongoſtico; dein ad Legendum Proſperum Alpinum de præſagienda vita, & morte ægrotantium gradum facerem, cum ex illis tamquam ex veris Fontibus multa, quæ reddunt Medicos quam ſolertiſſimos, emanent.

At cum ſuum acceptum referre debeat Medicina Obſervationibus ortum, atque incrementum, per eaſdem etiam obſervationes ad ſum-

mum

mum dignitatis ſuæ faſtigium aliquando tandem evehetur. Obſervationibus igitur clariſſimorum Virorum aliquandiu inhærere nonne admodum utile erit Erudītiſſime Vir, & morborum Hiſtorias evolvere? Quod ut facilius conſequantur Medici, legant primum Zacutum Luſitanum, qui Principum Auctorum morborum Hiſtorias collegit dubiiſque, & quæſtionibus utilibus exornavit; deinde legant Theophilum Bonetum in ſuo Sepulcreto, quo Libro, inquit celeberrimus Hermannus Boerhaave, carere non poſſumus, nam diligentia incomparabili ex omnibus Auctoribus, qui obſervationes ſcripſerant de Cadaveribus poſt mortem apertis optima collegit, & redegit ad capita, ita ut hic Liber index ſit ingentis Bibliothecæ, & narrationi Hiſtoriarum, quæ in Indice continentur, ſemper præmittat brevem hiſtoriam ſymptomatum, & tum Cadaveris præbeat hiſtoriam accuratam. Nec erit, credo, cur pæniteat Optimum Medicum, ſi alios quoque legerit Auctores, qui in hac ipſa re floruere; Inter quos ſunt enumerandi Lanzoni, Nigroſeli, Valiſnerius, Hofmanus, Riverius, Petri Poterii inſignes curationes, & ſingulares Obſervationes, & Ferdinandi Epiphanii Obſervationes, omnes fere Medicinæ partes, cunctorumque corporis humani morbos continentes, quæ non minus Theoriam, & Praxim, quam ob variam Eruditionem, aureaſque digreſſiones erunt omnibus apprime utiles, neceſſariæ, perjucundæ, lectuque digniſſimæ. Atque inter cæteros Auctores legerem celeberrimi Sthalii medico-Practicas obſervationes, eaſque

eaſque imitari vellem in obſervando.

Sed cum te, Doctiſſime Vir, non lateat quam inextricabiles ſint mulierum morbi, & quam frequenter occurrunt nobis, non inutile fore crederem adhuc Hippocratis de morbis mulierum Librum repetere, & Foreſtum, Mercatum, Senertum, & Ettmullerum idem argumentum pertractantes ſimul attenta mente perlegere, atque ut de mulierum morbis & Affectionibus habeatur clara Idea Guilliel-mum Ballonium de morbis Virginum Mulierum, & Moricellum, & Petrum Dionem de Puerperiis, & de morbis gravidarum, & infantium recens natorum, & Legerium de Gorey, & Peu Placita circa partum naturalem conſulerem, nec non Joannem Mandray in ſuo Valetudinario Mulierum.

Hinc arrepta occaſione ad illos legendos Auctores tranſirem, qui peculiari Studio, & diligentia de morbis particularibus pertractarunt, cum in ipſis, quæ in aliis Auctoribus diſperſa ſunt, veluti ſimul collecta reperiantur. Sed cum multi percenſendi ſint Auctores, dabis mihi, ut ſpero, veniam, vir humaniſſime, ſi plus juſto longior Oratio faſtidium tibi pariet, ac ſatietatem. In hoc igitur Album reducuntur primum illi, qui de morbis puerorum erudite pertractarunt; ut Gualterius Harris, Mercatus, Mercurialis, Fridericus Chaden, Nicolaus Andris, Hemilius Campo-Longus, Hippolitus Bryllus, & Sydenam, & Freind; ab ipſis enim morbi acuti, & cronici, vermes, & variolæ, quibus premuntur infantes optime deteguntur, & curantur. Secundo loco ponen-

di

di ſunt Bellinus de morbis Capitis; Hieronymus Mercurialis, & Plempius de morbis Aurium, & Oculorum, Baptiſta Codronchius de vitiis vocis; Julius Cæſar Claudinus, & Conradus Victor Schneiderus de Catharro, & de omnibus catharroſis affectionibus; Ricardus Morton, & Eduardus Barry de Phthiſi pulmonali; Sydenam, Baglivius, & Joannes Baptiſta Verna de Pleuritide. Legendi deinde ſunt Hecquet de digeſtione, & morbis Ventriculi. Jacobus Hollerius, Nicolaus Piſo de internis humani Corporis Morbis; Attilius Bulgetius de Affectionibus Cordis, Joannes Maria Lanciſius de Corde, & Aneuriſmatibus; Graſſinus Farva, & VVillis de Affectione hypocondriaca, & de morbis convulſivis, & hyſtericis; Conſulendi quoque ſunt Junius Paulus Craſſus, & Lanciſius de Morte ſubitanea; Marcus Gerbetius de morbis complicatis; Bernardinus Ramazzini de morbis Artificum, & Joannes Beverovicius de Calculo renum, & veſicæ; Alexander Schnipſmacoppe in epiſtola de Aortæ Polypo, in qua de Polypi natura, dignotione, & curatione differitur tam clare, ac dilucide, ut nihil ſit, quod in hoc opuſculo deſideretur. Legendi tandem ſunt Harvelanus, Petrus a Caſtro, Sydenam, Baglivius, Franciſcus Joſephus, & Joannes Baptiſta Borealis de Febribus tum Malignis, tum meſentericis, tum epidemicis, & petachialibus, & verminoſis; Nec non etiam Hieronymus Fracaſtorius; Aloyſius Luiſinus, & Joannes Aſtruc de morbis venereis; Ex hoc vero ultimo diſcet Medicus, quæ ſit Lues celtica, quo tempore ex Inſula

Morbi Lave.

Febres

Lues Ve

ſula Antilla Americana in Europam traducta, quo modo per totam Europam propagata; quibus ſanata remediis; qui fuerint primi in detegenda virtute Mercurii, & qui primum ſalivationem in ejus uſu obſervarunt. Quibus preparetur modis, & qua methodo adhibea. tur; quot, & quales ſint Auctores, qui de Morbo venereo, & de ejuſdem Remediis ſcripſerunt, & alia quam plurima, & per ordinem ita bene diſpoſita in celeberrimo Auctore Lector inveniet, quæ ſummam merentur laudem. Sunt & Alii prorſus innumerabiles legendi, qui ſingillatim de morbis particularibus erudite tractarunt, quos tamen brevitatis gratia omitto percenſendos.

Ita hiſce Auctoribus prælibatis meum appellerem animum ad illos Libros, qui præcipua Remediorum genera perſequuntur. Inter hos enumeratur Lucas Antonius Portius in Eraciſtrato de Venæ Sectione: Et Dominicus la Scala, qui edidit Phlebotomiam damnatam, ſive Aridii, Chryſippi Gnidii, Aſclepiadis, Eraſiſtrati, & Ariſtogenis contra Sanguinis miſſionem Doctrinam e vetuſtatis tenebris in lucem ſibi debitam revocatam, & luculentius enucleatam juxta Legis motus humorum in Orbem. Contra Librum hunc ſcripſit Matthæus Giorgius edito Libro inſcripto. *Phlæbotomia liberata*. Sed Dominici Doctrinam propugnavit Ioannes Baptiſta Vulpinces, qui edidit Epiſtolam pro Dominico la Scala contra eundem Giorgium, quæ habetur apud Carolum Muſitanum in ſua Trutina Medica libro ſecundo, capite ſexto. Quæ omnia nobis legen-

da

da ſunt, ut in re tanti momenti omnes noſcantur difficultates. In eumdem numerum referendus quoque Petrus Caſtellus de Vomitu, & Vomitoriis, opus medicis omnibus utile ac neceſſarium ad curandos morbos. Laudandi quoque Baglivius de uſu, & abuſu veſicantium: Thomas VVillis de medicamentis opiatis: Zendrini & Cogroſſius de China Chinæ: Aloiſius a Fabra de Meteoris, ac de Morbis ab eiſdem derivatis; Baccius de Thermis; Lemery de Antimonio; Gratiani de Aquis Thermalibus divæ Virginis, & Recobarii; Capivaccius de Cauteriorum recta adminiſtratione; Petrus Girardet Pariſinus in Commentariis in diætam Auctorum Hippocratis; Et Arnoldus de Villanova de modo præparandi cibos, & potus infirmorum. Ac tandem Hermannus Boerhaave de materia medica & Remediorum formulis, quæ inſerviunt Aphoriſmis dignoſcendis, & curandis morbis; Et Ferdinandus Carolus Veinhart de Medico officioſo Praxi rationali methodico Aphoriſticarum ſelectis Remediorum formulis inſtructo. Quos tamen Auctores poſtponerem Lectioni Ludovici Mercati de communi, & peculiari præſidiorum Indicatione, ut vera ſemper in adhibendis Præſidiis indicatio ſumatur; Julii Cæſaris Claudini de Ingreſſu ad infirmos, ut ea, quæ Medicum decet, ſervetur dignitas: & Joannis Bohnii de officio Medici, ut quacunque occaſione ſciat optimus Medicus ſuo fungi Munere.

Porro cum hoſce omnes Auctores ſerio perpenderit Medicus, eoſque bene calluerit,

mentem, animumque adiicerem ad ſingulorum morborum ſpecies, & quæ in ipſis ab optimis Auctoribus præſcribuntur præſidia diligenter animadverterem: Quod ut facilius conſequerer, relicto illo futili ſtudio, quod in omnibus legendis Auctoribus nauſeam parit, in præſcribendis ſcilicet pro ſingulorum morborum ſpecie ſexcentis præſidiis, ad morborum conſultationes, quæ paſſim apud celeberrimos Auctores reperiuntur, me libenter conferrem. Inter cæteros vero eligerem Julium Cæſarem Claudinum, Mercurialem, Ludovicum Mercatum, Rodericum Fonſeca, Lælium a Fonte, Zoroaſtrum Tinellum, Ballonium, Joannem Forti, Joſephum Lanzoni, Nigroſelum, & Cajetanum Armillei, & præcipue Franciſcum Redi, & Marcellum Malpighi, utpote qui efficaciora, & ſimpliciora remedia ſelegerint apprime Italicis Gentibus utilia, atque peropportuna.

Sed quemadmodum is qui magnifice extructam ædem, ac ſplendida ſupellectile ornatam incolit, alias quoque Ædes ſubire non dedignatur, quæque intus ſunt curioſius inſpicere, ac ſi quid pulchrum deprehenderit, imitandum ſibi proponere, ita Medicus ille, qui hos ſibi delegerit Auctores legendos non debet, meo judicio, alios Auctores negligere, atque illorum ſyſtemata repudiare; ſed illos etiam ſerio perpendere debet, atque ex iis prudenter colligere, quæ in ſuam transferre poſſit utilitatem. Ex græcis igitur legendos ſumerem Aræteum, Æginettam, Aetium Amidenum, Oribaſium, Cælium Aurelianum,

Tral.

Trallianum, Actuarium, cui multum circa urinarum cauſas, judicia, & præſagia debemus. Quod ſi Medicus non tantum otii habebit, ut omnes hoſce Auctores legere poſſit, legat ſaltem Henricum Stephanum, in quo omnes ſuperius laudati Auctores continentur. Ex Arabibus legendos proponerem, Avicennam, Abenzoar, qui ſingulari præditus ingenio, ac diuturna experientia edoctus plurima Arti adjecit, quæ ante eum nec viſa prorſus ſunt, nec cogitata; Averroem & Aly Abatem, quorum ultimus plurimas ægritudines ab aliis numquam antea viſas in apricum protulit, & ſuum Syſtema Medicum minime intricatum exhibet; ex Neotericis vero Paracelſum, & Joannem Baptiſtam Vanhelmont, quorum primus in Arte chirurgica ad miraculum uſque excelluit; alter vero remediorum novitate, & facilitate ad ſummum honoris verticem brevi temporis ſpatio pervenit.

Hic celebrandi maxime ſunt duo Auctores, qui hoc Studium Medicum curativum, ſi verum judico, abſolutum reddere poſſunt. Primus eſt Sanctorius in ſua Methodo evitandorum errorum omnium, qui admitti poſſunt in Arte Medica quinquies edita triginta annorum Spatio; Alter vero eſt Antonius Ponce Santacrux de impedimentis magnorum auxiliorum in morborum curatione in tribus Libris ad tyrones ſcriptis, quibus omnes difficultates, quæ ſe in magnis periculis offerunt, ex mente Antiquitatis explicantur, opus ita neceſſarium, ut merito curationis directorium poſſit appellari.

Sed cum facilius ſit evitare morbos, quam

ex ipſis, cum laboremus, evadere; altera Medicinæ pars, quæ *Hygiene* vocatur, quæ tractat modum ſanitatem conſervandi in ſanis per certas indicationes, & congrua media eſt nobis colenda. Quod Studium nunc temporis maxime negligitur, licet nobilius ſit, & a Majoribus noſtris quam diligentiſſime pertractatum. Studium hoc excoluerunt Medici Salernitani, qui in ipſa Schola Salernitana floruere quæ anno octocenteſimo ſecundo a Carolo Magno erecta fuit, & jam tribus a ſuo primordio elapſis ſæculis, illud celeberrimum opus confecit, quod vocatur Schola Salernitana, primum ab Arnoldo Villanovano Scholiis illuſtrata, poſtea a Joanne de Mediolano. Hæc prodiit in gratiam Roberti Normannorum Ducis, qui Salernitanos Medicos conſuluit ſuper vulnere brachio dextero ſibi inflicto; quia vero vulnus venenatum credebatur, & jam degeneraverat in fiſtulam, quam curari poſſe negabant Medici, niſi frequenti oris ſuctu, Uxor ejus Principis novo amoris exemplo excitata, dicitur Marito dormienti frequenter fiſtulam ſuxiſſe, atque ſic tandem cicatricem obduxiſſe. Hæc eadem Schola hiſce noſtris temporibus illuſtrata proſtat, & ejuſdem tum utilitates, tum damna deteguntur. Summa etiam diligentia, & incomparabili Studio Spartam hanc illuſtravit Sanctorius Sanctorius in ſua Medicina Statica, tum Cardanus in ſuo opere novo, cunctis de Sanitate tuenda, & vita producenda ſtudioſis apprime neceſſario. Scient enim ex attenta hujus Libri lectione, quomodo debeant humanam tueri valetudinem a vitæ primordiis ad extremum

mum uſque Senectutis tempus. Scient præterea diverſa eſſe media tuendæ valetudinis ab illis, quæ ad prorogationem vitæ pertinent; ſcient qui aer ſit ſeligendus, qui potus bibendus, qui motus, quæ exercitationes ſint peragendæ, quæ edulia, qui piſces, quæ herbæ, quæ condimenta in uſum revocanda, quæ plantæ laudandæ, & quibus hominibus utiliores ſint carnibus ovis, caſeo, & piſcibus. Qui fugaces fructus utiles ſint, qui bellarii ſeligendi, & quo tempore manducandi, & multa alia & quidem præſtantiſſima ediſcent ſtudioſi Medici, quæ ad nobiliorem Medicinæ partem, nempe ad hygieniam pertinent. Hac præterea in Medicinæ parte inter cæteros excelluerunt Marſilius Cagnatus, Lodovicus Nonius, Bruyerinus Campejus, Joannes Cochius, Joannes Colle, Cornarus, Giſbertus, Horſtius, Vopiſcus Fortunatus Plempius, Ramazzini, Fridericus Hoffmannus, & Antonius Cocchius in ſuo eleganti tractatu de victu Pythagorico Italico ſermone ſcripto.

Sed ſentio ab aliquibus me acriter increpari, quod ſtudioſis Medicis ſolis matutinis temporibus nimiam Librorum Lectionem proponam. Ut enim, inquit Baglivius, nimia ciborum ingurgitatio ſalubriorem valetudinem non affert, ita neque inexplebilis Librorum lectio ſolidiorem doctrinam. Fateor equidem in hac ſemper fuiſſe ſententia, ut pauci, & optimi tantum Libri, non celeriter ac tumultuarie, ſed pedetentim, ſed diſcendi ſtudio, numquam tamen libertate judicandi neglecta, legantur. ſed

Unum quidquid paulatim protrahit Ætas
In medium, ratioque in Luminis eruit oras.

Et licet natura in ſuis operibus eadem ſem.
per ſit, ratio tamen ejus, uti inquit Merca.
tus, quotidie magis, magiſque ſe ſe prodit.
Quare non video, cur nimia dicenda ſit Li.
brorum ingurgitatio illa, quæ a me ſuperius
eſt propoſita, cum ſolum Auctores Claſſicos,
qui ſingulis ætatibus floruere, propoſuerim.
Præterquamquod non video tempus um.
quam deeſſe ſtudioſis hominibus, ſed potius
diligentiam, qua una virtute, ut inquit Ci.
cero, cæteræ omnes virtutes continentur.
Sunt enim tempora, quibus epidemiæ non
vigent, ſunt tempora, quibus pauci ſunt vi.
ſendi ægroti; Ideoque tunc temporis aliqua
hora ſemper ſubripienda eſt, qua non ſolum
ſuperius propoſitis Libris danda opera, ſed
fertilis ille campus, anotomicum nempe Stu.
dium colendum eſt, & Librorum lectione, &
cadaverum ſectione, neque umquam vel in.
ter extremas ſenectutis occupationes inter.
mittendum.

Hanc Artem, quam Alcmæon inſtituere cæ.
pit, præter Hippocratem, Herophilus, Eraſi.
ſtratus, & Galenus excoluerunt; At Erophi.
lus, & Eraſiſtratus viva damnatorum homi.
num corpora fere inumerabilia aperiebant,
Galenus vero animalium & præcipue Simiæ
viſcera introſpiciebat. Hos poſtea ſecuti ſunt
Arabes; ſed impurus ſermo barbaris tyranni.
dem in litteras excercentibus, cauſſa fuit, cur
illis aliquando in hac arte fides non adjunga.
tur. Hoc horrido ſtilo opera anatomica ad An.

tiqui.

tiquitatis mentem Scripſit Mundinus, qui vi. xit anno Chriſti milleſimo trecenteſimo quin. to, cujus anatomia in tanto pretio fuit, ut ex Statutis Patavinis non alia per plurimorum annorum decurſum in eorum collegio legi & edoceri potuerit: & Jacobus Berengarius Car. po, Gabriel de Gerbis, & Mathæus Curtius, & alii plurimi qui ſæculo decimo quinto vixe. runt, eandem doctrinam ſecuti ſunt. At ante dimidium alterius ſæculi inter cæteros florue. runt Carolus Stephanus, & Fallopius, quo. rum alter multa noſcenda detexit, atque inter alia Tubas, ſeu cornua matricis, unde ex recentio. ris Medicinæ Sententia, ova, quæ hominum ſeminarium ſunt, in uterum deſcendunt; Quam. obrem cornua hujuſmodi Tubæ appellantur Fallopianæ; Alter vero, Stephanus nempe, primus fuit, qui partes animalium figuris deli. neare ſuſcepit, quod ante ipſum nemo aggredi auſus eſt. Non multum vero poſt præfulſit Ve. ſalius, Auctor in hac arte accuratiſſimus, quem, cum ætatis ſuæ annum vigeſimum ſecundum nondum attigiſſet, fama viri commotus Venetus ampliſſimus Senatus lauto ſtipendio ad ſe acci. vit ad anatomica, & Chirurgica publice in Academia Patavina prælegenda, demoſtranda, & excolenda. Hic plurimos Galenicæ Anato. miæ errores detexit, & veluti novam anato. micam Scientiam edocuit. At eodem fere tem. pore Gabriel Cunæus Mediolanenſis litem exci. tavit Veſalium inter, & Sylvium acerrimam de Galeni anatomica doctrina, in qua Sylvius contra Veſalium contumelioſe viginti, & octo ſcripſit, ut ait Kenerus, depulſiones, con.

tra.

tra quas tamen Apologiam pro Veſalio inſtituit eruditiſſimam idem Renatus Henerus, in qua totius pene negotii anatomici controverſiæ explicantur, & Aſini Sylvani Bipedes vocantur Sylvii fautores. Erudite præterea Scripſere de Re hac inter cæteros anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo nono Cæſalpinus, & Realdus Columbus Cremonenſis qui ſuffectus eſt in Locum magni Veſalii, cum Patavio diſcederet. At paulo poſt, anno ſcilicet milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, excelluit Bartholomæus Euſtachius, celebris ille Vir, cujus anatomicas Tabulas e tenebris tandem erutas a Clemente XI. Pontifice Maximo munifico dono acceptas Maria Lanciſius illuſtravit. Laudandus hic etiam eſt Conſtantius Varolius, qui Nervos a Spinali Medulla oriri primus detexit; neque prætermittendus Hieronymus Fabricius ab Aquapendendente, qui circa finem ejusdem Sæculi in Gymnaſio Patavino primus Anatomicus in recens ornato Theatro anatomico publice docere cępit a Senatu Veneto ad id munus magno pretio accitus. At poſt Aquapendentem laudandus eſt Spigelius, qui eandem ſedem chirurgicam, & anatomicam conſcendit & cum Prævotio lites acerrimas habuit. Nec prętermittendus Gaſpar Aſellius qui Vaſa Lactea per Meſenterium decurrentia detexit. Hic addendi pariter ſunt Gaſpar Bartholinus, Thomas Bartholinus, qui hepatis exequias celebravit, & Olaus Rudbeck, qui litem movit Thomæ Bartholino de prima inventione Ductuum lymphaticorum, quos ipſe aquoſos vocat:

Et

Et Joannes Pecquetus, qui incognitum hactenus Chylo Receptaculum, & ab eo per Thoracem in ramos uſque ſubclavios Vaſa lactea conſpexit; Et Celebris Virſungius, qui ductum Thoracicum primum detexit: Et Joannes Schvvam merdamius, qui Joannis Van-Horne Diſcipulus fuit, & Regnerum de Graaff condiſcipulum ingratum vocat, quia Pręceptoris inventa ſua fecit; Fuit enim Van Horne primus, qui Ductum Thoracicum novum detexit, & primus quoque, qui teſticulos viriles dixit eſſe conglomerationem ductuum ſeminalium, & mulierum Teſtes vocavit ovaria; Et Fridericus Ruyſchius, qui primus Valvulas in vaſis Lymphaticis, & lacteis demonſtravit. At inter cæteros Anatomicos, qui pręterito Sæculo excelluerunt, ſummam meretur laudem Harveus, qui verus circulationis Sanguinis inventor dici poteſt. Quamvis enim Michael Servetus anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſecundo propoſuerit motum ſanguinis ex dextro ventriculo in pulmones, & ex his per venam pulmonalem in Cordis ſiniſtrum: Quæ eadem & Columbus propoſuit, & Andreas Cæſalpinus, ii tamen omnes partem veritatis videntur vidiſſe, at omnem ejus complexum neque perpexiſſe, neque idoneis teſtimoniis confirmaſſe. At Harveus milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo octavo perfecit, ut ita dicam, inceptum opus, & per innumerabilia experimenta adſtruxit ſyſtema ſuum, cujus utilitas per omnem Medicinę ambitum latiſſime patet. Non multum vero poſt, & ad finem properante pręterito ſęculo innumerabiles ferme Auctores

res Anatomici excelluerunt; Inter quos maxime ſunt laudandi Gliſſonius, Malpighius, VVilliſius, Peyerus, VVepferus, VVarthonus, Covuperus, Arechius, & Littrius: Nec non Steno, & ValMalva, & alii plurimi, quos, ſi enumerare vellem, longior plus juſto fierem. Inter celebriores vero noſtri Sęculi Anatomicos, Tu quoque, doctiſſime Morgagni, non doctrinę claritate, ſed temporum ſucceſſione poſtremo loco dinumerandus: Tibi enim doctrina, diligentia, & eruditione primus, ut Anatomicorum Principi, debetur locus.

Sed cum maximo incommodo ſit medico Practico ad Ægrotantium ſaluti conſulendum, omnes, quos ſupra enumeravi Auctores legere, ab illorum ferme omnium lectione me abdicarem, & Verheyem legerem, in quo omnia neceſſaria familiari, claroque ſermone expoſita habemus, & compendium anatomicum Laurentii Heiſterii; quod breviſſime totam Rem Anatomicam complectitur, & Ioannem Adamum Calmum, qui & ipſe fecit compendium Anatomicum, & corrigit Verheyeni prolixitatem, & Heiſteri figurarum defectum; Nec non Anatomiam Jacobi Skeil Corporis humani in compendium redacta, & jam ſexies edita. Si quis tamen majori fruens otio cupiat hoc anatomicum ſtudium erudite perſequi, plures debet ordine legere Principes Auctores, qui in hac arte floruere. Nam cum humani Corporis fabrica tam admirabilis, & tam late patens ſit, nemo umquam eam totam ita clare delineavit, ut poſſit Anatomię cupidus uno tantum Auctore inſiſtere. Sed ſinguli in ſingulis deſcri-

ſcribendis partibus maxime præſtitere.

Itaque primum ad quatuor Claſſes redigi debent Auctores, qui de Anatomia erudite tractarunt, & quidem in prima Claſſe ii ponendi ſunt Auctores, qui de Oſtologia, ſive de Oſſibus ſcripſerunt, quæ tria themata continet, De Oss. nempe Oſteogeniam, quę materiam, originem, & conditionem oſſium deſignat; Oſtheographiam, quę de Oſſium ſtructura agit, & fabricam, & diverſitatem partium in ipſo Oſſe perfecte delineat: Et Synoſteologiam, quę explicat omnes partes in oſſe, quę faciunt, ut os oſſi annectatur cum motu, & ſine motu, cum cartilagine, & ſine ea. De prima, de oſteogenia nempe fuſe tractarunt Teodorus Kerkringius in ſuo Tractatu, in quo quid cuique Oſſiculo ſingulis accedat menſibus, quidque decedat, & in ea per varia immutetur tempora, accuratiſſime oculis ſubjicitur; & in alio Tractatu, in quo confirmatio fętus ab ovo uſque ad oſſificationis principia oſtenditur: Et Marcellus Malphighius in ſuis Operibus poſthumis figuris æneis illuſtratis, & Carolus Drelincurtius, & Dominus le Clerc. De Oſteographia vero eleganter ſcripſerunt Clopton Havers, Ioannes Riolanus Pariſienſis Filius, Realdus Columbus, qui etiam eximiam methodum conficiendi Sceleti explicavit, uti etiam Dominicus Gagliardus, qui elegantiſſimum & lepidiſſimum conſcripſit Libellum, hoc titulo inſcriptum; *Anatomes oſſium novis inventis illuſtratæ*. Ad ſynoſtologiam, quod attinet legendi ſunt Veſalius, Columbus, Fallopius, Le Clerc, Riolanus, cujus Operibus anatomi-

cis

cis nemo Medicus carere debet, ut notat Boerhaave, *nam ſi oporteret, ut munus Profeſſoris Anatomiæ excoleret non deberet verecundari, ſi tantum ordinem hujus Auctoris ſequeretur; nam ibi reperitur quidquid ad eruditum Anatomicum pertinet*. Et Philippns Ingraſſias, qui nova quędam excogitavit.

In ſecunda Claſſe ii numerandi ſunt Auctores, qui de Myologia agunt, quę tractat de parte carnoſa mobili, & oſſe movenda, nempe de muſculis, & duplex eſt; altera nempe vocatur ſarcologia, & de parte carnea tractat; altera Aponeuroſologia, & partem muſculorum tendineam deſcribit. Et hac in Re Ricardus LOvverus, Guglielmus Couvperus, Gabriel Fallopius, Alphonſus Borellus maxime floruere; uti etiam Fridericus Ruyſchius, & Raimundus Vieuſſens, & Chriſtianus Thebeſius, qui in Muſculi Cordis deſcriptione maxime digni ſunt, qui laudentur.

In tertia vero Claſſe illi recenſendi ſunt Auctores, qui de Splanchnologia ſcripſerunt, nempe de viſceribus, quo nomine cerebrum, cerebellum, fauces, pulmones, ventriculum, pancreatem, hepatem, omentum, lienem, inteſtina, meſenterium, renes, organa genitalia, uterum complectimur. Celebrandi maxime ſunt Thomas VVillis, Raimundus Vieuſſens, Fridericus Ruyſchius, Malpighius, Henricus Ridleus in cerebri deſcriptione, & Petrus Pachionus, & Mery in fabrica & uſu duræ Meningis: Valſalva, Conradus Victor Schneiderus in Structura Faucium, & Julius Caſſerius de vocis, audituſque organis

in

in Hiſtorica Anatomica ſingulari fide, metho. do, ac induſtria concinnata; Uti etiam Dodart de voce, & de vocis Inſtrumentis'; Thomas Bartolinus, & Malpighius de Pulmonibus, quibus etiam addi poteſt Ruyſchius in ſuo exiguo tractatu de Bronchiis: Gliſſonius de ventriculo, & inteſtinis: Hieronymus Fabricius ab Aquapendente de Ventriculo, & varietate inteſtinorum: Thomas VVilliſius in Pharmacia rationali, ubi Hiſtoriam de Ventriculo, & varietate inteſtinorum deſcribit; & Ruyſchius in obſervationibus, ubi de Vaſis Arterioſis, & venoſis Ventriculi egregia habet; Et Carolus Drelincurtius, Lambertus Valthuyſen, Marcellus Malpighius, & Ruyſchius de Splene; Regnerus de Graaf, Malpighius, Conradus Brunerus, & Thomas Vartonus de Pancreate: Hieronymus Fabricius ab Aquapendente, Thomas Bartholinus, & ſæpius laudatus Malpighius de omento, & adipoſis ductibus; Hieronymus Fabricius ab Aquapendente, Bartholinus, Gaſpar Aſellius de Meſenterio. Franciſcus Gliſſonius, Malpighius, & Ruyſchius, de Renibus; Regnerus de Graaf, Leal Lealis, Guillelmus Covuperus, Ruyſchius de virorum & mulierum organis, in quorum deſcriptione quam diligens, quam accuratus, & elegans tu quoque fueris, doctiſſime Morgagni, nemo eſt qui ignoret; & Bloncarus de Teſtibus; in quorum numero habendi ſunt qui de ſenſuum organis ſcripſere. Ut Bartholomæus Euſtachius, Joſephus Duverney de Aure, in quo Argumento legendus eſt etiam Valſalvæ Liber, qui proſtat apud Franciſcum Pitteri hoc magnifi-
co

co titulo. *Viri Celeberrimi Antonii Mariæ Valſalvæ Opera hoc eſt Tractatus de Aure humana accuratiſſime Editione hac quarta deſcriptus, Tabuliſque Archetypis exornatus, & Diſſertationes anatomicæ, quæ nunc primum prodeunt ad colon inteſtinum, ad Arteriam Magnam, ad acceſſorios nervos, ad oculos, ad ſuffuſiones, & ad renum ſuccenturiatorum excretorios ductus attinentes Tabulis. itidem illuſtratæ*; quæ omnia recenſuiſti, & Auctoris vitam, & tuas ad tractatum, ornatiſſime Morgagni, diſſertationes, & Epiſtolas addidiſti duodeviginti: In Guſtus vero Organo deſcribendo maxime excelluere Laurentius Bellini Malpighius, & Fracaſſatus. In oculi tandem deſcriptione laudantur Plempius, Nuchius, Hovius, Ruyſchius, & Brigs.

In quarta demum Claſſe illi enumerandi ſunt, qui in Angiologia, ſive in vaſorum deſcriptione accurate verſantur. Qua in re inſpiciendæ ſunt venæ, Arteriæ, vaſa lynphatica, & Glandulæ. In venis, & Arteriis maximam ſibi Laudem promeruere magnus Veſalius, Guillelmus Covuperus, Ruyſchius, Antonius Levenochius, Bellinus in Epiſtolis poſtumis, & Fabricius ab Aquapendente. In vaſis vero lymphaticis deſcribendis egregie inſudarunt Ludovicus le Bils, Rutbechius, Thomas Bartholinus, Gliſſonius, Iohannes Iacobus Pauli; & Ruyſchius, & Malpighius, & Nuchius, qui lymphaticas valvulas optime deſcripſerunt. In oculorum glandulis deſcribendis maxime præſtitere Meibomius, & Ioannes Baptiſta Bianchus, ille in vaſis novis palpebrarum, hic in du-

ductibus lachrymalibus. In vaſis vero ſalivalibus laudandi ſunt VVarthonus, Nicolaus Steno, Gaſpar Bartholinus, Rivinus, Antonius Puck, & Auguſtus Frieder VValtherus, qui novos ſalivæ rivos ſub lingua detexit. Aſellius vero in lacteorum Vaſorum deſcriptione ſingulari laude dignus eſt. Glandularum tandem fere omnium deſcriptionem potiſſimum aggreſſi ſunt Thomas VVarthon, Marcellus Malphighius, Antonius Nuchius, Guillelmus Covuperus, Fridericus Ruyſchius, & in Glaudulis Uretræ Terraneus, qui ſuum Librum in quinque Capita dividit, in quorum primo de glaudulis diſgregatis in genere, in ſecundo de glandulis diſgregatis Urethræ, in tertio de glandulis conglomeratis Urethræ, in quarto de Glandularum Urethræ conglomeratarum muſculo; & in quinto tandem de morbis glandularum Urethræ, & præcipue de Gonorohæa agit. Qua de re legendus eſt etiam Antonius Benevolus, qui de Urethræ Carruncula in ſua epiſtola, in qua multa nova, & ad ejus curationem utilia inveniuntur, eleganter ſcripſit. Nec reiiciendi ſunt VVarthon de glandulis unitis, & vagis in Meſenterio & Conradus Peyerus in glandulis Inteſtinorum; & Antonius Pacchionus in deſcribendis duræ Matris glandulis conglobatis; & Clopton Havers de glandulis mucilaginoſis circa Articulorum regiones.

Poſt anatomicum Studium in Botanica Medicus Practicus verſari meo judicio debet; cujus inquiſitione quia nimis operoſum eſt

omnes herbas noſcere, quæ a Botanicis a primordiis Medicinæ uſque ad noſtra tempora detectæ ſunt, ac nimis difficile omnes Auctores legere, qui in hac Arte floruere; & quia parum intereſt Medico ſcire, an Turnefortiana Methodus, an Rajana melior ſit, & in Auguſti Quirini Rivini Operibus inſudare, cum id nihil, aut parum ad medicam Artem exercendam faciat; ſatis crederem fore Medico, pro optima exercenda Praxi in Dioſcoride cum Matthioli notis inſudare, & in Joanne Scrodero, & Criſtiano Marggravio, & Samuele Daale, & Fabio Columna, & Roberto Moriſon, in cujus operibus Gaſpari Bauhini hallucinationes deteguntur. At ad abſolutam rei hujuſce cognitionem comparandam præ omnibus inſerviet Liber ille, qui hoc titulo inſcribitur: Hiſtoria Botanica Practica, item plantarum, quæ ad uſum Medicinæ pertinent, Nomenclatura, deſcriptio, & virtutes, tum ab antiquis, tum a recentibus celebrium Auctorum ſcriptis deſcriptæ, ac æneis Tabulis delineatæ, atque ad vivum ex Prototypo expreſſæ, nec non in Claſſes triginta quinque diſtributæ, ut facilius cujuſque ſimplicis genus, ac ſpecies dignoſcatur, Auctore Joanne Baptiſta Morandi,

Ut autem omni ex parte perfectum evadat ſtudium, medicum Pharmacopæas præ manibus haberem, præcipue Schroderianam, & Lamerianam, nec non Juſtum Molerum in Faſciculo Remediorum, Joannem Renodæum in ſuo Antidotario, Danielem Ludovicum in Pharmacia moderno ſæculo applicanda, &

Etmu-

Etmulerum in Notis Schroderi, & Ludovici. Ex quibus tamen omnibus ſemper efficaciora, & ſimpliciora remedia ſunt ſeligenda, atque notanda, ut in uſum data occaſione redigantur. Scimus enim ex earum lectione nos abundantia potius remediorum, quam inopia laborare, proinde magno judicio in remediis ſeligendis opus eſſe, ac memori figendum pectore aureum illud Arnoldi dictum; *dolum eſſe compoſitis uti, ubi ſimplicia ſufficiunt*; alterumque Simonis Paulli, *deſipere eſſe, domi ſuæ eſſe divitem, & foris ſtipem colligere, aut deſpicere patria, proſpicere exotica.*

Confecto Botanico Studio non mihi inutile eſſe ducerem Chemicis operam dare, quin imo me libenter excitarem ad hanc quoque artem, quantum fieri poteſt, adipiſcendam. Quod ut facilius præſtarem, tamquam duces ſequerer Nicolaum Lefebeur, Lamery Patrem, Robertum Boylæum, Othonem, & Hermannum Boerhaavium in ſuis elementis Chemiæ. Chemia

Sed ut Medicus Practicus excellens ab omnibus habeatur, & ſit, non humanam tantum valetudinem tueri ſciet, amiſſamque ſanitatem reſtituere, ſed etiam animantibus omnibus vitam ſervare, & ab ipſis morbos arcere, quorum uſus ad hominum commoda, & ad ipſam humanam vitam ſervandum plurimum conferunt. Itaque Medicus debet in ſtudio rei veterinariæ verſari, atque ad illos etiam appellere animum Auctores, qui in hac ipſa materia eleganter ſcripſere. In quorum numero ſunt Columella, Fracaſtorius, Veterinaria

Valiſnerius,Lanciſius, Carolus Mazzuchellus, & Rei vererinariæ ſcriptores, qui editi ſunt græce, & latine.

Ne vero earum rerum, quæ ex diuturna Librorum lectione eruuntur, nos capiat oblivio, nobiliora dicta, pulchrioreſque ſententias, & præſtantiores doctrinas Adverſariis quotidie committerem, ſinguliſque menſibus relegerem.

Hanc ferme rationem in legendis medicis Libris, eo tamen animo, ne in verba magiſtrorum jurent, neve eorumdem ſententiis, & opinionibus temere aſſenſum præbeant, ſtudioſis hominibus ſervandam proponerem, Vir Sapientiſſime; Quam quidem facilius ab iis ſervari poſſe exiſtimo, ſi Andream Veſalium, & Leonardum a Capua attente legendos ſibi ſumpſerint, ut ad veram trutinam Antiquorum opiniones redigantur, amotiſque præjudiciis, quæ incautis hominibus fucum facere poſſunt, libere, quid ſentiant, judicent.

Verumtamen ut mens noſtra rectum, in corruptumque judicium ferre poſſit ab infantiis potiſſimum a præjudiciis amovenda eſt, proindeque aliam Librorum lectionem inſtitui oportere cenſeo, quæ eruditos vere conſtituat Medicos, & Philoſophos. Horas autem, quibus hanc Methodum inſtituerem, in duas partes, alteram quidem in pomeridianam, alteram vero in ſerotinam horam diſtribuerem. Toto æſtivo tempore a prandio poſt aliquam quietem, vel brevem ſomnum ſtudiis opera danda eſt, hiberno vero tempore

ante

ante Cænam. Qui autem Libri, & quo ordine legendi ſint, nunc tibi, eruditiſſime Vir, exponam.

Ad recte igitur mentem dirigendam Librum illum in primis eligerem, cujus hic titulus, Logica ſive ars cogitandi, huncque ſumma diligentia legerem, quippe qui relictis futilibus, & nullius momenti ſcholaſticis Quæſtionibus apprime utilis eſt, ut veras rerum Ideas concipiamus, utque noſtrum de Auctorum ſententiis, & placitis judicium certum feramus. Ab hoc veluti ſcientiarum oſtio me transferrem ad Edmundi Purchotii Senonenſis philoſophicas inſtitutiones, inque ſecundo, & tertio Tomo præcipue conſiſterem, cum in hiſce, & geometriæ, & generalis, & particularis Phyſicæ elementa, quibus erudita mens ad phenomena mechanice explicanda valebit plurimum, contineantur. Quo etiam tempore legi poteſt a doctioribus, & Geometriæ cupidis Bernardus Lamy *Elemens de Geometrie*, utque totius corporis humani vires, & actiones omnes funditus noſcantur, attenta mente legendæ ſunt Prælectiones Academicæ Hermanni Boerhaave, quas edidit, & notas addidit doctiſſimus Haler: neque enim brevius organarum noſtri corporis partium operationes, neque clarius deſcribi poſſunt. Hiſce prælibatis, quibus fuerunt fortaſſe in Scholis imbuti ſtudioſi homines, ad veros Philoſophiæ fontes migrandum eſt. Et primum quidem ex Platonis, deinde ex Ariſtotelis, tandem vero ex Lucretii fonte, eo tamen animo, ut ea om-

nia rejiciamus, quæ in iis experientiæ, rationi, & religioni adverſantur, aquas haurirem. At ſi recte intelligantur præter optimam morum inſtitutionem ex Platone ediſcemus omnia nobis bona adeſſe, ſi adſit virtus, veroſque nobis comparabimus duces, qui in tot, tantiſque tenebris facem veluti præferant, veram nempe opinionem, & ſcientiam, & alia plurima maxime delibabimus, quæ ad Medicam artem exercendam peropportuna ſunt. In legendo vero Lucretio magna animi proviſione cavebimus, ne cum *illo* in iis, quæ de mundo, de anima, de religione, de Deo, & de Providentia ſcripta ſunt, ſentiamus.

Ab his Auctoribus edocta mens poteſt per philoſophantium placita libere excurrere, addito tamen ſemper ad ea ſtudia animo, quæ maxime ad noſtrum conferunt inſtitutum. Hæc ſuppeditabunt Vitruvius cum exercitationibus Vitruvianis Joannis Poleni; Gaſſendi Commentaria ad Diogenem Laertium de Philoſophia Epicuri; Joannes Volliſius de Percuſſione, Dialogi Galilæi; Mercurialis, & Valliſnerius de Generatione, Muratorius de imaginationis viribus, Ioannes Alphonſus Borellus de vi Percuſſionis, & de motibus naturalibus a gravitate pendentibus, de cauſſis febrium malignarum, & de motu animalium; Baconus Verulamius in ſecunda parte ſuorum operum mere philoſophica, & phyſica, & Robertus Boilæus, qui incæpta Verulamii perfecit. Quibus addi poteſt Hiſtoria Academiæ Regiæ ſcientiarum; Dominus Gilbertus, Carolus le *Gandre* de opinione; &

Ri

Ricardus Louverus in ſuo Tractatu de Corde, & motu, & calore ſanguinis, & Chyli in eum tranſitu, quem Tractatum ſepties maxima cum delectatione Boerhaave ſe legiſſe fatetur: ex hoc clare patet, qui ſit cordis ſitus, & quæ ejuſdem ſint partes, quæ vaſa in Cordis Parenchima ſanguinem convehant; quæ reducendo eodem inſerviant, quibus ſtipetur nervis, qua ſtructuræ elegantia conformetur; quo fibrarum ordine ejuſdem cordis muſculi ſint diſpoſiti; quo artificio formentur auriculæ, quo intus apparatu cor inſtruatur, quo uſu fibræ carneæ in dextro ventriculo ſint poſitæ: quęnam ſit fabrica, & uſus papillarum, & columnarum carnearum, valvularumque, circa diverſa cordis Oſtia conſitarum, tum qua ſanguinem cor a venis excipiat, tum qua eundem in arterias expellat; quanto, & quali apparatu confluenti ſanguini, & mox diſceſſuro ductus, & via ſternatur; qui præterea, & qualis hujus admirandæ machinæ motus atque uſus ſit; an cor ſeipſum moveat an potius a ſanguine moveatur; quibus præterea inſtrumentis, & quibus machinis motus cordis perficiatur, quibus alteretur & quali, & quanta vi exerceatur, & unde illa vis data ſit, & quomodo ſanguis per annexas arterias ex cordis ſiniſtro ventriculo per totum corpus diffundatur, & quomodo per apertas venas ad dextrum ejuſdem cordis ventriculum reducatur; & quanam venæ, quanam Arteriæ ſtructura donentur; quas morbidas affectiones vividior cordis motus, quas languidior producat; unde rubicundus ſangui-

nis color oriatur, & quomodo fluxus ſanguinis pro diverſa corporis figura alteretur, & multa alia clare patent; quæ ſcire Medicum numquam pęnitebit. Neque hic negligendi eſſent Boylus, & Dominicus Guglielminus de ſanguinis natura; Mercennas Pater dictus ex minimis, in experimentis Mechanicis, hydroſtaticis: Nicolaus Steno Danus in Myologiæ elementorum ſpecimine, quod ſcripſit ad Ferdinandum ſecundum Magnum Etruriæ Ducem, in quo contendit Muſculum eſſe fibrarum motricium collectionem ita conformatam, ut mediæ carnes parallepipedum obliquangulum conſtituant, tendines vero oppoſiti duo priſmata tetragona componant; Archibaldus Pitcarnius de fluidorum ſecretione per vaſa minima: Franciſcus Redius in obſervationibus de animalibus viventibus in animalibus viventibus, & in obſervatione viperarum; Ioſeph e Papa de natura calidi, & frigidi, & humidi, & ſicci; Valiſnerius in ſuis conſiderationibus, & experimentis circa generationem vermium humani corporis: necnon Lanciſius de noxiis paludum effluviis, de ortu, vegetatione, & textura fungorum, de humorum ſecretione in genere, & præcipue de bilis in hepate ſeparatione: & tandem Ioannes Iacobus Mangetti in ſua Biblioteca ſcriptorum Medicorum veterum, & recentiorum, opus ſane cedro dignum, quod, mea quidem ſententia, præ omnibus illius celeberrimi Auctoris Bibliotecis palmam retulit.

Sed cum Medicus ſtudere debeat, ut non

iis

iis ſolum ſatisfaciat, quibus neceſſe eſt, ſed etiam adſtantibus & oppido curioſis; diverſis enim diverſa placent, & nonnulli lepidum, aliqui gravem, multi facundum, omnes tamen doctum, & prudentem cupiunt Medicum, peto a te, Vir Sapientiſſime, utrum aliquando liceat remiſſo graviori Studio feriari, & aliis amænioribus ſtudiis quę mentem uno tempore relaxent, & erudiant animum, adiicere. Hoc tu ſi optimum factu duceres, amplecterer ego illa Studia, quæ ad animos ægrotantium ſanandos, recreandoſque, ipſoſque Medicos eruditos reddendos plurimum conferunt; morale nempe, poeticum, & Hiſtoricum. Primum poterit Medicorum caſtam, & ab omni ſcelere puram, tum vitam, tum Artem, Hippocratis exemplo ſervare, & ſalutaribus præceptis ægrotantium mentes curare; Alterum vero aliquibus ſalibus, & facetiis animos recreare: Tertium tandem, ne ſemper pueri ſimus, ut inquit Cicero, omnia nobis oſtendere, quę antequam naſceremur, evenere. Itaque in moralibus confugerem ad Ariſtotelem, Ciceronem, Senecam, Plutarcum, & Ludovicum Muratorem, & unum ſaltem capitulum Scripturę Sacræ quotidie legerem. Quo tempore legerem etiam Valeſium de Sacra Philoſophia, Paulum Vecchi, & Enricum Valentinum Voglerum, qui ex ſacris Paginis omnia ſelegerunt, quæ ad artem Medicam pertinent, ut abſoluta, quantum ex nobis effici poteſt, eruditio Medica habeatur. Morales

In Poeticis præcipue in deliciis haberem Ho.

Digitized by Google

Homerum, Virgilium, Terentium, Plautum, Horatium, Areoſtum, Torquatum Taſſum, & Poeſim Italicam Antonii Ludovici Muratoris, qui tamquam apis, quæ ex floribus ſuccum haurit, ex præſtantiſſimis Auctoribus meliora collegit. In hiſtorico denique ſtudio inſtituendo primum hiſtoricum Medicinę ſtudium inſtituerem, deinde etiam alios Hiſtoricos, & quidem elegantiores pręlibarem. In Medicinę Studio conſtituendo eligerem Danielem Clericum Joannem Freind, & clariſſimum Schulzium. Daniel enim Clericus nos docet Medicę Artis originem, & progreſſum uſque ad Galeni tempora; explicat pręterea ſectas in eadem arte enatas, Medicorum Nomina, inventa, opiniones, atque nobiliores circumſtantias. Joannes autem Freind Hiſtoriam Medicinę inſtituit a Galeni temporibus uſque ad ſæculi decimi ſexti initia. Joannes Henricus Schulzius denique Medicam hiſtoriam explicat a rerum initio ad annum Urbis Romæ quingenteſimum trigeſimum quintum. Ad alios vero Auctores quod attinet ex Græcis ſeligerem Herodotum, & Tucididem; ex Latinis Saluſtium, Cæſarem, & Livium.

Sed cum ſtudium Medicum non niſi difficulter perfectum, abſolutumque reddi poſſit, in hiſce Libris Medicus potius recreandi cauſſa inſiſtere debet, quam ut veram, & perfectam cognitionem velit exhaurire; nam

Pluribus intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus.

Præterquamquod tot Librorum aſſidua, nunquamque intermiſſa lectio fortaſſe lædit,

&

Digitized by Google